

Prof. univ. dr. Anca-Lelia LORINCZ

**RECURSUL ÎN CASAȚIE ÎN NOUL COD
DE PROCEDURĂ PENALĂ**

Prof. univ. dr. Anca-Lelia LORINCZ

**RECURSUL ÎN CASAȚIE
ÎN NOUL COD DE PROCEDURĂ
PENALĂ**

Universul Juridic

București

-2014-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LORINCZ, ANCA-LELIA

Recursul în casație în Noul Cod de procedură penală /
Anca-Lelia Lorincz. - București : Universul Juridic, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-345-8

343.156

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	alineat
art.	articol
C. Ap.	Curtea de Apel
C. pen.	Codul penal anterior
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă
C. pr. pen.	Codul de procedură penală anterior
dec.	decizie
ed.	ediție
Ed.	Editura
<i>ibidem</i>	în același loc
H.G.	Hotărârea Guvernului României
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
NCPP	noul Cod de procedură penală
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
pct.	punctul
pen.	penal (ă)
pop.	popular
pp.	paginile
s.	secție
sent.	sentință
urm.	următoarele
vol.	volumul

CAPITOLUL 1

Considerații generale

Noua legislație procesual penală (în principal, Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală¹ și Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală²), care a intrat în vigoare la 1 februarie 2014, aduce modificări substanțiale în privința instituțiilor de drept procesual penal. Așa cum s-a declarat în Expunerea de motive la proiectul noului Cod de procedură penală, noul Cod se înscrie într-o concepție modernă, urmărindu-se atât armonizarea cu legislațiile europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cât și crearea unui cadru legislativ care să asigure protecția unitară a drepturilor omului și a libertăților garantate de Constituție și de instrumentele juridice internaționale, precum și celeritatea procesului penal.

După cum se știe, pentru asigurarea realizării în cât mai bune condiții a justiției penale, prin pronunțarea unor soluții corecte, atât sub aspectul temeiniciei, cât și al legalității, judecata poate parcurge mai multe grade de jurisdicție, ceea ce conferă posibilitatea controlului judiciar asupra hotărârilor judecătorești.

În urma exercitării controlului judiciar pot fi înlăturate eventualele erori intervenite în activitatea de judecată, fie în privința stabilirii faptelor, fie în ceea ce privește aplicarea legii.

Instituția prin intermediul căreia se poate realiza acest control judiciar este cea a căilor de atac.

Căile de atac sunt mijloacele legale prin care, la cererea procurorului sau a altor persoane îndrituite de lege, se pune în

¹ Legea nr. 135/2010, publicată în M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010.

² Legea nr. 255/2013, publicată în M. Of. nr. 515 din 14 august 2013.

mișcare un control judiciar în scopul desființării hotărârilor penale nelegale sau netemeinice¹.

Rațiunea existenței căilor de atac se întemeiază pe considerentul că judecata, ca orice activitate umană, este supusă erorii; de aceea, căile de atac sunt considerate adevărate remedii procesuale prin intermediul cărora pot fi înlăturate eventualele greșeli ivite pe parcursul judecării. Așa cum s-a afirmat în doctrină², căile de atac implică o „prezumție de greșeală pentru judecata atacată” și „o prezumție de îndreptare pentru judecata ce va urma”.

Controlul judiciar constă, de regulă, în dreptul și obligația pe care le au instanțele judecătorești superioare de a verifica, în condițiile și cu procedura stabilită de lege, legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești inferioare lor și de a desființa, total sau parțial, acele hotărâri care sunt greșite sau de a le confirma pe cele ce sunt legale și temeinice.

Importanța căilor de atac pentru înfăptuirea justiției a determinat și înscrierea în Constituția României³ (art. 129) a principiului potrivit căruia „împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”.

În literatura juridică⁴ s-au făcut mai multe clasificări ale căilor de atac, în funcție de anumite criterii: caracterul nedefinitiv sau definitiv al hotărârii atacate (căi de atac ordinare și căi extraordinare de atac), consecințele pe care le pot produce în caz de admitere (căi de atac de reformare, căi de atac de anulare și căi de atac de retractare), natura chestiunilor asupra cărora

¹ Gr. Theodoru, *Drept procesual penal, Partea Specială*, Ed. „Cugetarea”, Iași, 1998, p. 297.

² V. Dongoroz, *Curs de procedură penală*, ed. a 2-a, București, 1942, p. 316.

³ Constituția României, adoptată în 1991, republicată în M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003.

⁴ Gh. Mateuț, *Procedură penală, Partea specială*, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 1998, pp. 184-188; V. Papadopol, C. Turianu, *Apelul penal*, Casa de editură și presă „Șansa” SRL, București, 1994, pp. 19-23.

poartă controlul judiciar declanșat (căi de atac de fapt și căi de atac de drept), întinderea obiectului lor (căi de atac comune și căi de atac speciale).

Principala clasificare, pe care o face de altfel și legiuitorul, este în funcție de caracterul hotărârii atacate, și anume în: căi de atac ordinare și căi extraordinare de atac.

Căile de atac ordinare sunt acelea prin care se atacă hotărâri judecătorești nedefinitive, care nu au dobândit putere de lucru judecat. În reglementarea Codului de procedură penală român din 1968¹, căile de atac ordinare, respectiv apelul și recursul, făceau parte din sistemul gradelor de jurisdicție.

Căile extraordinare de atac sunt acelea prin care se atacă hotărâri definitive care au intrat în autoritatea lucrului judecat. În Codul de procedură penală din 1968 au fost consacrate următoarele căi extraordinare de atac: contestația în anulare, revizuirea și recursul în interesul legii².

În timp, gradele de jurisdicție și, implicit, sistemul căilor de atac ordinare au cunoscut o anumită evoluție. Astfel, în 1861 a fost înființată Curtea de Casație, care avea trei secțiuni, secțiunea a doua ocupându-se cu apelurile penale³.

Ulterior, Codicele de procedură criminală din 1864 (puternic inspirat de prevederile Codului de instrucție penală francez) a făcut primele precizări în materie de grade de jurisdicție, reglementând posibilitatea atacării deciziilor și sentințelor.

Codul de procedură penală Carol al II-lea, din 1936, reconfirmă existența gradelor de jurisdicție, prevăzând drept căi de atac ordinare opoziția⁴, apelul și recursul.

¹ Legea nr. 29/1968, republicată în M. Of. nr. 78 din 30 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare.

² Până la modificarea Codului de procedură penală prin Legea nr. 576/2004 (prin care s-au abrogat dispozițiile art. 409-414¹ C. pr. pen.), în sistemul căilor extraordinare de atac exista și recursul în anulare.

³ D.V. Mihăescu, *Recursul penal*, Ed. Științifică, București, 1962, p. 24.

⁴ Opoziția era o cale de atac adresată aceleiași instanțe de judecată, pentru a retracta hotărârea anterioară dată în lipsă, a repune în discuție cauza și a da o

Prin Legea nr. 345/1947, prin care a fost realizată așa-numita reformă a justiției, au fost desființate opoziția și apelul, singura cale de atac ordinară rămânând recursul; în urma acestei modificări s-a impus și o reconsiderare a instituției recursului, care a trebuit să suplinească lipsa apelului, fiind astfel transformată într-o cale de atac atât de fapt, cât și de drept.

Codul de procedură penală adoptat în 1968 și intrat în vigoare în 1969 a menținut sistemul celor două grade de jurisdicție: judecata în primă instanță și recursul.

Prin Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească¹ a fost reintrodus apelul în sistemul nostru judiciar, judecata în apel reprezentând cel de-al doilea grad de jurisdicție, după judecata în primă instanță și înaintea judecării în recurs. Reglementarea în materie procesual penală a apelului s-a realizat prin Legea nr. 45/1993 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală².

Și în actuala Lege privind organizarea judiciară, Legea nr. 304/2004³, s-a menținut reglementarea celor trei grade de jurisdicție.

Prin recente modificări aduse Codului de procedură penală din 1968 (Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor⁴), reglementarea celor trei grade de jurisdicție a fost limitată însă numai la cauzele judecate în primă instanță la tribunal; pentru a se obține scurtarea duratei proceselor penale, cauzele care reveneau în competența de judecată în primă instanță a judecătorilor, a curților de apel și a Înaltei Curți de Casație și Justiție puteau parcurge doar două grade de jurisdicție (judecata în primă instanță și judecata în recurs). De altfel, și în jurisprudența europeană este consacrat principiul dreptului la două grade de jurisdicție în materie

nouă hotărâre (Tr. Pop, *Drept procesual penal, Partea specială*, vol. IV, Tipografia Națională Cluj, 1948, p. 381).

¹ Legea nr. 92/1992, republicată în M. Of. nr. 259 din 30 septembrie 1997.

² Legea nr. 45/1993, publicată în M. Of. nr. 147 din 1 iulie 1993.

³ Legea nr. 304/2004, republicată în M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005.

⁴ Legea nr. 202/2010, publicată în M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

penală¹; astfel, art. 2 par. 1 al Protocolului 7 la Convenția europeană consacră dreptul persoanei declarate vinovată de o infracțiune de către un tribunal să ceară examinarea „declarației de vinovăție” sau a condamnării de către o instanță superioară.

În cadrul sistemului nostru procesual penal consacrat prin Codul de procedură penală din 1968, **recursul** a reprezentat cel de-al treilea grad de jurisdicție și cea de-a doua cale de atac ordinară. Codul din 1968 a prevăzut însă și sentințe care nu puteau fi atacate cu apel, singura cale de atac ordinară împotriva acestor hotărâri date în primă instanță fiind recursul, care în aceste situații a reprezentat al doilea grad de jurisdicție și ultimul.

Noua legislație procesual penală aduce modificări substanțiale și în materia căilor de atac, în scopul asigurării celerității procesului penal și al reducerii duratei de soluționare a cauzelor penale. Astfel, noul Cod de procedură penală prevede o singură cale ordinară de atac – apelul, dându-se eficiență principiului dublului grad de jurisdicție, prevăzut de art. 2 par. 1 al Protocolului 7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prin prevederile noului Cod de procedură penală se modifică și sistemul căilor extraordinare de atac, care cuprinde: contestația în anulare, recursul în casație, revizuirea și redeschiderea procesului în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate.

Așadar, în reglementarea noului Cod de procedură penală recursul devine o cale extraordinară de atac (sub denumirea de „**recurs în casație**”), exercitată doar în cazuri anume prevăzute de lege și numai pentru motive de nelegalitate.

¹ M. Udroi, O. Predescu, *Protecția europeană a drepturilor omului și procesul penal român*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 906.

CAPITOLUL 2

Parte introductivă

2.1. Pentru a proceda la o analiză a instituției recursului în casație, este utilă o prezentare *ad literam* a textelor de lege care reglementează recursul în Codul de procedură penală din 1968 și a celor care reglementează recursul în casație în noul Cod de procedură penală.

Astfel, în Codul de procedură penală din 1968, dispozițiile privind recursul fac obiectul Secțiunii II din Capitolul III (Căile de atac ordinare) al Titlului II (Judecata) din Partea specială (art. 385¹-385¹⁹).

Codul de procedură penală adoptat în 1968, republicat în M. Of. nr. 78 din 30 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare:

Art. 385¹. Hotărârile supuse recursului. (1) Pot fi atacate cu recurs:

- a) sentințele pronunțate de judecătorii;*
- b) sentințele pronunțate de tribunalele militare;*
- c) sentințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;*
- d) sentințele pronunțate de secția penală a Curții Supreme de Justiție;*
- d)¹ sentințele privind infracțiunile pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;*
- e) deciziile pronunțate, ca instanțe de apel, de curți de apel și Curtea Militară de Apel;*
- f) sentințele pronunțate în materia executării hotărârilor penale, afară de cazul când legea prevede altfel, precum și cele privind reabilitarea.*